

За сталом ніхто не лішні
Беларусы Нальчыка ўдзельнічалі ва ўрачыстасцях з нагоды 460-годдзя яднання народаў Кабардзіна-Балкарыі ды Расіі **Стар. 2**

З цеплынёй пра важнае
Стар. 3

Пахне хлебам Камароўка
Новую лаўку-пякарню, што з’явілася на вядомым мінскім рынку, адкрылі хлебапёкі з Таджыкістана **Стар. 4**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Новыя фарбы восені

Пра 500-годдзе беларускага кнігадрукавання згадвалі на літаратурным фестывалі

Літаратурны фестываль “КрымБук-Фест-2017” праходзіў у Сімферопалі якраз 15 верасня — і ў той жа дзень у Мінску прадаўжаўся Міжнародны кангрэс “500 гадоў беларускага кнігадрукавання”, што ладзіўся пад эгідай ЮНЕСКА. Прадстаўнікі беларускай дыяспары крымскіх гарадоў Еўпаторыі ды Сімферопаля сабраліся на прэзентацыю чарговых нумароў часопіса “Крым-Беларусь”, а таксама “Крым-Север”, галоўны рэдактар якіх — беларуска Дзіна Шаўчэнка. Вось так, разам, і адзначалі слаўную дату беларускай гісторыі ў плыні крымскага фестывалю. Яго ўрачыстае адкрыццё праходзіла ля галоўнага ўваходу ў галоўную бібліятэку Крыма.

Фестывалем апекавалася Міністэрства культуры Рэспублікі Крым, яго ладзілі Крымская рэспубліканская ўніверсальная навуковая бібліятэка імя Івана Франка разам з адміністрацыяй Сімферопаля. Фестываль папулярызуюе кнігі, чытанне, спрыяе павышэнню чытацкай актыўнасці, захаванню і развіццю культуры чытання. У ім паўдзельнічалі паэты і празаікі Крыма, іншых расійскіх рэгіёнаў, прадстаўнікі вядучых выдавецтваў паўвострава, творчыя калектывы. Письменнікі, журналісты на некалькіх пляцоўках прадстаўлялі свае кнігі, часопісы, праводзілі сустрэчы з чытачамі. Песні, вершы гучалі з эстрады, праходзілі майстар-класы, ладзілася мастацкая выстава.

Часопісы “Крым-Беларусь” і

Беларусы з Еўпаторыі ды Сімферопаля на літаратурным фестывалі

“Крым-Север” прэзентаваліся спачатку пад адкрытым небам, там жа была выстава часопісаў, беларускіх кніг. Затым сустрэча прадоўжылася ў бібліятэчным Цэнтры прасоўвання чытання. Беларусы згадвалі, што ў культурным жыцці дыяспары кнігі з Бацькаўшчыны заўсёды запатрабаваныя. Казалі, што 15 верасня — Дзень бібліятэк Беларусі, гэта дзень заснавання Нацыянальнай бібліятэкі, якой сёлета 95 гадоў. 2017-ы — юбілейны для Песняроў, класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа:

адзначаюцца 135-я іх угодкі. Цікавай атрымалася размова пра ролю беларускай кнігі, СМІ ў жыцці дыяспары. У размове паўдзельнічалі крымскія беларусы Людміла і Аляксандр Шамрукі, Міхаіл Асмалоўскі, Клаўдзія і Уладзімір Цітаўцы, Ігар Класоўскі, Тамара Пухальская, Алена Кірыенка.

Расказаць пра класікаў беларускай літаратуры, пашыраць іх творчасць — важны кірунак дзейнасці беларускіх суполак паўвострава. На гэты раз Дзіна Шаўчэнка падарыла кнігі Якуба Коласа і Янкі Купалы

галоўнай бібліятэцы Крыма. Гучалі таксама й беларускія песні, прывічым наш “запывала” Уладзімір Цітавец спяваў песні на словы класікаў літаратуры, а ўсе падхоплівалі, падпявалі. Другі ўжо раз Дзіна Шаўчэнка прэзентавала свае часопісы на фестывалі “КрымБукФест” — і зноў дзея пераўтварылася ў святую беларускай культуры. А 18 верасня яна, старшыня Беларускай суполкі “Сябры”, сустрэлася з кіраўніцай горада Еўпаторыі Алессяй Харытоненкай. Дзіна Рыгораўна распавяла пра дзейнасць суполкі, яе гісторыю, пла-

ны, пра ўдзел беларусаў Еўпаторыі ў фестывалі “КрымБукФест-2017”. Зайшла гаворка й пра 500-годдзе беларускага кнігадрукавання, якое адзначаецца й па свеце. Беларуская падарыла кіраўніцы горада кнігу з вершамі Максіма Танка: напярэдадні, 17 верасня, было 105 гадоў з дня яго нараджэння. Дзіна прачытала па-беларуску некалькі вершаў любімага ёю паэта. Уражаная пачутым, Алесь Віктараўна паабяцала вывучыць упадабаны верш класіка на памяць.

І яшчэ некалькі важных навін з жыцця беларусаў ў Еўпаторыі. 30 верасня ў Сімферопалі Дзіне Шаўчэнцы была ўручана дасланая з Масквы, з Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Расіі падзяка — “За вялікую працу па захаванні ды пашырэнні беларускай культуры й традыцый на Крымскім паўвостраве і ў Рэспубліцы Крым”. Яе накіраваў грамадска актыўнай зямлячцы старшыня ФНКА “Беларусы Расіі” Сяргей Кандыбовіч. Цяпер, дарэчы, беларуская суполка Еўпаторыі ўжо рыхтуецца ўліцца ў ФНКА “Беларусы Расіі” — афармляюцца неабходныя дакументы. Гэта будзе грамадскае аб’яднанне “Мясцовая беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія горада Еўпаторыі “Крым-Беларусь”. Ужо прайшоў устаноўчы сход, на якім Дзіну Шаўчэнку абралі старшынёй суполкі.

Яна Крымская,
г. Еўпаторыя

ЖЫЦЦЁ СУПОЛАК

Вячоркі з бульбаю

Вясёлыя беларускія песні гучалі на “Бульбяных вячорках” у латышскім горадзе Екабпілсе

Сапраўднае свята бульбы прайшло ў Екабпілсе напрыканцы верасня. Ладзіла яго мясцовае Беларускае таварыства “Спатканне”, па запрашэнні якога на свяце выступіў і ансамбль беларускай народнай песні “Купалінка” Даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры.

Ехалі мы ў Екабпілс на “Бульбяныя вячоркі” з добрым настроем, і яркі сонечны суботні дзеньк таму спрыяў. Дарэчы, Свята бульбы ў нашых сяброў — традыцыйнае, і штотраза ўсё цікавейшым становіцца. Па сутнасці, гэта свята беларускай традыцыйнай культуры. На ім ёсць прыпеўкі, народныя песні з

падтанцоўкамі, невялікія сцэнічныя пастаноўкі, гульні ды конкурсы, дэгустацыя страў. Гарэзлівы, жартоўны настрой на вячорках — увесь вечар. Нават шкоднік Каларадскі Жук са сваёй сяброўкай Паршой, артыстычна сыграныя Тамарай Бухціравай і Зінаідай Грынько, не змаглі сапсаваць яго.

Яркія музычныя нумары на суд глядачоў прапанавалі як гаспадары свята (екабпілскі беларускі ансамбль “Завіруха”), так і наша “Купалінка”, прадстаўнікі Ліванскага славянскага таварыства “Узоры”. А паэт Станіслаў Валодзька прачытаў свой верш “Ода бульбе”. Смачным “пунктам праграмы” сталі беларускія стравы з бульбы, па-майстэрску згатаваныя ўмелымі рукамі екабпілскіх гаспадынь. Дэгустацыя прайшла на ўра!

Стравы з бульбы, прыгатаваныя гаспадынямі з Екабпілса

А напрыканцы вячорак метадыст Даўгаўпілскага ЦБК Марыя Памецька і член праўлення Даўгаўпілскага культурна-асветніцкага таварыства “Уздым” Галіна Сантоцкая са словамі ўдзячнасці за цёплы і гасцінны прыём уручылі памяtnыя падарункі Валянціне Дарашчонак, кіраўніцы Беларускага таварыства Екабпілса “Спатканне”.

Беларусы Даўгаўпілса везлі дадому не толькі ганаровыя граматы й падарункі, але й пачуццё вялікай радасці ад цёплай і сардэчнай сустрэчы з сябрамі. Пэўна, таму ўсю дарогу з Екабпілса гучалі песні на розных мовах — у плыні выдатнага настрою.

Марыяна Дзвінская,
г. Даўгаўпілс

ВЕСТКІ

Пачатак традыцыі

У Мінску прайшла канферэнцыя ганаровых консулаў Беларусі

Восемдзесят ганаровых консулаў Беларусі з 56 краін свету ўпершыню сабраліся разам. Гэтая канферэнцыя, казаў кіраўнік Міністэрства замежных спраў Уладзімір Макей, закладвае новую традыцыю — праводзіць сустрэчы з консуламі Беларусі.

Вядома, місія дыпламатаў у тым, каб будаваць “масты” паміж краінамі ў розных сферах. На сёлетняй сустрэчы асабліва ўвага надавалася дзейнасці ў галіне гандлю, прыцягненню замежных інвестыцый.

Падчас канферэнцыі прайшлі сустрэчы з прадстаўнікамі Урада Беларусі, ведамстваў і міністэрстваў, Беларускай гандлёва-прамысловай палаты.

РАЗАМ З СЯБРАМІ

За сталом ніхто не лішні

Беларусы Нальчыка ўдзельнічалі ва ўрачыстасцях з нагоды 460-годдзя яднання народаў Кабардзіна-Балкарыі ды Расіі

Іван Ждановіч

Да юбілею ў Нальчыку, сталіцы Кабардзіна-Балкарыі, быў прымеркаваны фестываль нацыянальна-культурных цэнтраў “Нацыянальная палітра”. На плошчы Марыі ладзіліся этнападворкі, для гасцей і наведнікаў свята быў накрыты і стол нацыянальнай беларускай кухні — пастараліся актывісты з тамтэйшай суполкі “Сябры”. Яе кіраўнік Павел Сідарук даслаў у рэдакцыю здымкі са свята, патлумачыў: плошча названа ў Нальчыку ў гонар Марыі Цямрукаўны, жонкі Івана Грознага — была ж яна дачкою кабардзінскага князя Цемрука Ідарава, да хрышчэння насіла імя Гашаней (Кучаней). Цяпер, удакладняе Павел, у Кабардзіна-Балкарыі жывуць прадстаўнікі розных народаў, у тым ліку й каля тысячы этнічных беларусаў. А пры згаданым святочным стале асаблівым попытам карысталіся дранікі, калдуны, паляндвіца ды іншыя беларускія стравы. Многія ўдзельнікі свята, падыходзячы да “Сяброў”, прызнаваліся ў павазе да беларускага народа, некаторыя з іх бывалі ў Беларусі. Прыемна было тое чуць і бачыць беларусам, якія з задавальненнем выконвалі ролі народных дыпламатаў.

Мы ж пацікаваліся: хто гатаваў багаты стол? Хто на здымках разам з кіраўніком суполкі? “Са мною на здымку — сябры суполкі, — патлумачыў Павел Сідарук. — А нацыянальныя стравы да свята гатавалі дзве гаспадарлівыя жанчыны. Адна — гэта ўдзельніца

нашага руху, этнічная беларуска Ларыса Міхайлаўна Шышла. Яна працуе намесніцай дырэктара па медыцынскай статыстыцы ў Медыцынскім інфармацыйна-аналітычным цэнтры Міністэрства аховы здароўя Кабардзіна-Балкарскай Рэспублікі. Другая — таксама з нашай суполкі: Ганна Васілеўна Бугаёва. Гэта мужная жанчына: у вайну яна была вязнем аднаго з дзіцячых фашысцкіх канцлагераў, створаных на тэрыторыі Беларусі”.

Павел Сідарук з сябрамі на суполцы

Беларускі стол пад час урачыстасцяў наведалі Кіраўнік Кабардзіна-Балкарскай Рэспублікі Юрый Кокаў, спікер Савета Федэрацыі Расіі Валянціна Мацвіенка, сенатар ад КБР Мухарбі Ульбашаў ды іншыя вядомыя ў рэспубліцы людзі.

На адным са здымкаў, дасланых у рэдакцыю, бачым жанчыну са скрыпкай. “Гэта Алена Генадзеўна Антонова, — удакладніў Па-

Удзельніцы ансамбля “Каларыт”

кламуе Альбіна Карава, этнічная кабардзінка. Кіруе ансамблем Таццяна Вячаславаўна Чумакова. Яна ж, дарэчы, аўтар слоў і музыкі песні “Беларусь і Расія”, і калі ансамбль “Песняры” быў на гастролях у КБР, то яна перадала песню артыстам. БІА “Каларыт” удзельнічаў у Фестывалі самадзейных калектываў беларускіх зямляцтваў у Маскве (2008), адзначаны дыпламамі Пасольства Беларусі ў Расіі, Камітэта міжрэгіянальных сувязяў і нацыянальнай палітыкі Масквы. Ёсць у гурта і шмат іншых узнагарод, а дыплом за актыўны ўдзел у сёлетнім гарадскім Фестывалі нацыянальных культур “В семье единой” — адзін з апошніх”.

Калі тэкст рыхтаваўся да друку, Павел Сідарук паведаміў у рэдакцыю, што напрыканцы верасня Кабардзіна-Балкарыю наведваў Уладзімір Неронскі — ён кіруе аддзяленнем Пасольства Беларусі ў Расіі ў Растове-на-Доне. Дыпламат сустракаўся таксама і з актывістамі беларускай суполкі “Сябры”.

ПАЧЫНАННІ

Рымскія мары

Кацярына Мядзведская

У сталіцы Італіі рыхтуецца да адкрыцця Беларускай культурна-адукацыйны цэнтр “Францыск Скарына”

Не сакрэт: у некаторых краінах нашы супляменнікі актыўна працуюць у складзе рускіх суполак. Напрыклад, з навучэнцаў Вучэбна-метадычнага цэнтра “Николай Гоголь” у Рыме кожны пяты мае беларускія родавыя карані. Сям’я Аляксандра Гоўзбіта, дарэчы, пераехала ў Італію з Барысава, Аляксандра Рыбіна — з Мінска, карані па маці ў Надзеі Лаурэллі, Мікалая Чэзарыні, Сашы Чэллі — з Гомеля... Шмат малых наведваюць дзіцячы садок пры цэнтры. З пачаткам новага навучальнага года школьнікаў павіншавала і наша супляменніца, член Кансультатыўнага савета па справах беларусаў замежжа пры МЗС Беларусі, настаўніца пачатковых класаў і выкладчыца рускай мовы і літаратуры Ніна Пашчанка. Яна пажадала вучням поспехаў, новых адкрыццяў і верных сяброў.

У інтэрнэце я знайшла

інфармацыю: Вучэбна-метадычны цэнтр “Николай Гоголь” працуе пры хрысціянскім прыходзе “Св. Николай Мир-Ликийского Чудотворца” з 2003 года. Быў створаны ён для таго, каб двухмоўныя дзеці маглі глыбей вывучаць рускую мову і культуру. У цэнтры можна цяпер атрымаць другую сярэднюю адукацыю на рускай мове, а Маскоўскі дзяржуніверсітэт імя М. Ламаносава, з якім у цэнтра падпісана дамова, выдае сертыфікаты аб належным веданні мовы. Між тым у гэтай школе працуюць і настаўніцы-беларускі: Таццяна Тэльковіч з Пінска выкладае рускую мову і літаратуру, вядзе заняткі па англійскай мове, Вікторыя Даўгулевіч рыхтуе дзетак да школы ў “нулявым” класе.

У лісце ў рэдакцыю, які мы нядаўна атрымалі, Ніна Пашчанка піша: “Падрыхтаваны ўжо дакументы для адкрыцця Беларускага культурна-адукацыйнага цэнтра “Францыск Скарына”. І працэс рэгістрацыі тут не складаны, зойме ўсяго некалькі дзён. Але!!! Мы не маем памяшкання, і гэтую праблему, на жаль, не можам вырашыць некалькі

У беларускіх школьнікаў у Рыме пачаўся навучальны год

гадоў. Актыўна дапамагае нам Амбуада Беларусі ў Італіі, летась мы ўжо вялі перамовы з Міністэрствам адукацыі Італіі. Вельмі хацелася б, каб нас падтрымала й Міністэрства адукацыі Беларусі: летась я перадала туды нашы прапановы аб супрацоўніцтве з ім пад час другога Кансультатыўнага савета па справах беларусаў замежжа. Чакаем адказу...”

Ніна Ігараўна пісала й пра тое, што ведае ў Рыме ды ў яго прыгарадах яшчэ каля 20 сем’яў з родавымі каранямі ў Беларусі. І ўсе яны чакаюць адкрыцця беларускага адукацыйнага цэнтра. Тады дзеці

мясцовых беларусаў будуць мець магчымасць, па прыкладзе расіян, атрымоўваць у Італіі беларускую адукацыю. А пакуль у Рускім цэнтры часта згадваюць пра Беларусь. На Дні народнага адзінства, напрыклад, на ўроку геаграфіі былі прадстаўнікі беларускага консульства. Дзеці ўдзельнічалі ў конкурсах малюнкаў: адзін — “Захаваем планету чыстай” Беларускага культурнага цэнтра ў Францыі, другі — па творах беларускага пісьменніка Пімена Панчанкі, ладзіў Беларускі культурны цэнтр у Эстоніі. Да Дня Перамогі ладзілася фотавыстава “Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны”. Летась

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

“Світанак” з Ташкента

Іван Іванаў

Беларуская суполка ў сталіцы Узбекістана будзе новыя планы дзейнасці на чале з новым кіраўніком

На пачатку верасня ў рэдакцыі газеты атрыманы ліст ад Святланы Дудзюк, старшыні Беларускага культурнага цэнтра “Світанак” з Ташкента. Яна паведамляе, што ў суполку з Бацькаўшчыны даходзіць па пошце газета “Голас Радзімы”. Інфармуе: цяпер ва Узбекістане ранейшы Рэспубліканскі інтэрнацыянальны культурны цэнтр, у склад якога ўваходзіць і БКЦ “Світанак”, з мая 2017 года пераўтвораны ў Камітэт па міжнацыянальных адносінах і сяброўскіх сувязях з замежнымі краінамі пры Кабінеце Міністраў Рэспублікі Узбекістан. Выдзелены Камітэту й новы будынак, у якім цяпер маюць памяшканні ўсе нацыянальныя культурныя цэнтры Ташкента. Святланы Дудзюк папрасіла нас даслаць газету на новы адрас: 100100 г. Ташкент, улица Бабура, дом 45, комн. 318. І мы ўжо зрабілі неабходнае ўдакладненне ў сваім рассылчным спісе.

Адначасова Святлана Мікалаеўна паведаміла, што яна цяпер абрана замест Ліліі Станіславаўны Белазёравай на пасаду старшыні Беларускага культурнага цэнтра “Світанак”.

“Карыстаючыся выпадкам, хачу ад імя сяброў нашай беларускай суполкі, ад сябе асабіста падзякаваць усяму калектыву рэдакцыі за тое, што дзякуючы вашай працы мы і ўдалечыні ад роднай зямлі заўсёды адчуваем сябе далучанымі да жыцця Бацькаўшчыны”, — піша далей Святлана Дудзюк. Яна ўваходзіць у склад Кансультатыўнага савета па справах беларусаў замежжа пры МЗС Беларусі, пасля сустрэч у Мінску з цікаvasцю чытае пра грамадска карысныя справы калег. Святлана спадзяецца на больш цеснае супрацоўніцтва з рэдакцыяй. Мы — толькі за! Пішыце на электронны адрас рэдакцыі.

вучні адной з мінскіх школ прымалі ўдзел у алімпіядзе па гісторыі ў Італіі, занялі некалькі прызавых месцаў, прадстаўляючы Беларусь сярод 18 краін-удзельніц. Хлопчыкі ды дзяўчынкі з Рыма і Мілана наведалі з экскурсіяй беларускі горад Жодзіна. Хутка, ужо ў кастрычніку, будзе й чарговая паездка туды. А ў лістападзе ў Рым прыедуць студэнты з Белдзяржуніверсітэта: паўдзельнічаць у інтэлектуальных спаборніцтвах — яны будуць пра Кастрычніцкую рэвалюцыю, 100-годдзе якой сёлета адзначаецца. Ёсць праект цэнтра з беларускім выдавецтвам “Народная асвета” па выданні падручнікаў па рускай мове для дзяцей-білінгваў з 2 па 9 класы. Цяпер вырашаецца пытанне з тыражом.

Як бачым, не забываюць пра свае карані беларусы ў Рыме, пры тым мараць яшчэ больш рабіць на карысць Бацькаўшчыны, беларускай культуры. То хай будуць паспяховымі ўсе іх патрыятычныя пачынанні, а на слухныя прапановы заўсёды знаходзяцца станоўчыя адказы.

СТАСУНКІ

Любімая краіна Майкла Маргуліса

Пра жыццё ў Беларусі расказвае часопіс “US-Belarus. Observer”, што выдаецца ў Злучаных Штатах Амерыкі

Кацярына Мядзведская

Цікава пагартачь амерыканскі часопіс “US-Belarus. Observer”. У апошнім яго нумары бачыла: ёсць агляд палітычных і эканамічных падзей Беларусі. Аўтары пішуць і пра тэхнічныя навінкі, сакрэты паспяховага інвеставання ў беларускую эканоміку. Часопіс прапануе віртуальную вандроўку па тунэлях мінскага метро, ёсць тэкст з Брэста, дзе здымаецца фільм пра апошні мірны дзень 1941-га. У электроннай версіі выдання прачытала я й нарыс пра героя абароны Брэсцкай крэпасці, ураджэнца Віцебшчыны Яфіма Фаміна. Цікавы аповед пра настаўніцу з горада Капыля Вольгу Старасціну, якая авалодала майстэрствам вязання карункаў кручком, пададзены рэпартаж з вёскі Палкоцічы, што ў Іванаўскім раёне Брэстчыны. А яшчэ ёсць тэксты пра рыцарскія баі ў Мінску, пра адкрыццё новага дзіцячага забаўляльнага цэнтра...

Галоўрэд часопіса, Ганаровы консул Беларусі ў амерыканскім штаце Фларыда, палітолаг і пісьменнік, заснавальнік фонду “Духоўная дыпламатыя” Майкл Маргуліс казаў на летняй прэс-канферэнцыі ў Мінску, што праз цікавыя артыкулы супрацоўнікі рэдакцыі стараюцца знутры адкрыць Беларусь для амерыканцаў. А чытаюць выданне палітыкі, бізнесмены, студэнты... Плануе Майкл з аглядам беларускага жыцця выйсці таксама ў эфір: на радзі і тэлебачанне. Госьць родам з Украіны, шмат гадоў жыве ў Амерыцы. Мяне зацікавіла: адкуль жа інтарэс да Беларусі? Прызнаецца: “Любоў да краіны, якая жанчыны, цяжка растлумачыць. Мой духоўны бацька Аляксей Паўлавіч Леановіч —

амерыканец беларускага паходжання. Ён патрапіў у ЗША пяцігадовым. Пра Беларусь памятаў заўсёды, але толькі аднойчы, ужо ў сталым узросце, пабываў у родных мясцінах. І я суправаджаў яго. У вёску Соўплі, што ў Кобрынскім раёне Брэстчыны, дабіраліся на пароме, з кіямі-палкамі. Жыло ў той вёсцы ўсяго 14 чалавек (паводле дадзеных Кобрынскага райвыканкама ў 2016-м — васьмёра. — Рэд.). Ён успамінаў дзяцінства, піў ваду з калодзежа”. Менавіта Аляксей Леановіч, па прызнанні Майкла, навучыў яго любіць Беларусь. “Нашай любові, больш за іншых, заслугоўваюць людзі ды краіны, якія шмат пацярпелі, — упэўнены пісьменнік. — Вельмі трагічны лёс у Беларусі: столькі войнаў перажыла...

Беларусі, шмат беларусаў працуюць, вучацца, наведваюць сяброў, вандруюць. А з цягам часу стасункі будуць яшчэ больш моцнымі: “Я назваў бы Беларусь варотамі паміж Усходам і Захадам, і ў геапалітычным сэнсе Беларусь вельмі важная як для Еўропы, так і для ЗША”.

Вядома ж, усё ў жыцці пазнаецца ў параўнанні. Майкл Маргуліс прызнаўся, што вельмі любіць бываць у Мінску, бачыць спакойныя прыгожыя твары людзей... Ён жа — кіраўнік фонду “Духоўная дыпламатыя”, які дапамагае вырашаць канфлікты паміж краінамі і ўнутры краін з дапамогай духоўных каштоўнасцяў канфліктуючых бакоў. Апошнім часам з місіяй фонду палітолаг часта бывае ў Данецку, Луганску... Майкл успамінае: “Аднойчы назіраў: бацька трымае на руках ма-

Ганаровы консул Беларусі ў Фларыдзе Майкл Маргуліс

шмат намаганняў, каб Мінскія дамоўленасці працавалі. Згодна з прагнозам палітолага, канфлікт гэты не будзе вырашаны без умяшання ЗША. А найлепшым варыянтам, лічыць, будзе такі: у Мінску збяруцца прэзідэнты Расіі, ЗША, Украіны і Беларусі, разам расставяць усе кропкі на “і” ў гэтым складаным пытанні. Вяртаючыся да беларуска-амерыканскіх стасункаў, Майкл Маргуліс згадаў: у нядаўняй міжнароднай навуко-

вай канферэнцыі ў Вашынгтоне ўдзельнічала 27 вучоных з Беларусі. На стэндзе беларускай навукі было прадстаўлена шмат цікавых распрацовак, заключаліся кантракты паміж беларускімі ды амерыканскімі кампаніямі. У намерах Ганаровага консула — правесці ў наступным годзе прэзентацыю навінак амерыканскай карпарацыі Apple ў Парку высокіх тэхналогій у Мінску. У 2018-м у ЗША пройдзе Форум маладых праграмістаў, і ў ім будуць удзельнічаць беларускія ІТ-спецыялісты.

Дарэчы

Роднасныя сувязі з Беларуссю ёсць у сям’і прэзідэнта ЗША Дональда Трампа. Ягоны зяць, Джарэд Кушнер — нашчадак беларускіх яўрэяў. У Навагрудку, родны горад продкаў, не раз прыязджаў ягоны бацька Чарльз Кушнер, прывозіў маці, жонку ды ўнукаў. З мясцовым Краязнаўчым музеем яўрэйскага супраціўлення ў Джарэда шмат агульных праектаў. Так, на месцы былога гета ўзводзіцца Мемарыяльны комплекс “Тунэль”. Ужо закладзены Сад справядлівасці й міласэрнасці, у якім на сродкі Чарльза Кушнера ўсталяваны таблічкі з імёнамі гараджан, якія дапамагалі вязням, ратавалі яўрэяў у час вайны. Распрацаваны й праект Сцяны памяці, у якой будуць увекавечаны імёны вязняў: тых, каму ўдалося выратавацца, і тых, хто загінуў. А 26 верасня ў Навагрудку адкрылі помнік загінулым у гады Халакосту яўрэйскім дзецям. Скульптурная кампазіцыя ўяўляе з сябе дрэва з абрубленымі галінамі, а побач з ім стаіць дзяўчынка ў касцюме анёла. Фігура дзіцяці зроблена па матывах старога фотаздымка 12-гадовай Міхле Сасноўскай — яе расстралялі пад час уцекаў з лагера. Аўтары помніка — скульптары Уладзімір Панцялееў і Алег Купрыянаў. Фундатарам стаў мясцовы бізнесовец Сяргей Коваль.

СУСЕДЗІ

З цеплынёй пра важнае

Карына Аляксандрава

На Міжнароднай навуковай канферэнцыі “Шлях да ўзаемнасці” ў Беластоку ў чарговы раз сабраліся даследчыкі, культуролагі, мовазнаўцы з Польшчы і Беларусі

Кожная з канферэнцый “Шлях да ўзаемнасці”, лічаць яе ўдзельнікі, — гэта сапраўдная падзея ў беларуска-польскім навуковым свеце. Сёлета праходзіла ўжо ў 23-і раз і ладзілася Беларуска-грамадска-культурным таварыствам у Польшчы, кафедрай філалогіі Універсітэта ў Беластоку разам з Гродзенскім дзяржуніверсітэтам імя Янкі Купалы і Саюзам палякаў на Беларусі. Як вядома, гэты ўнікальны наву-

ковы форум праводзіцца з 1993 года па чарзе: у Беларусі ды Польшчы. Абмяркоўваюцца на ім праблемы гістарычных і сучасных дачыненняў суседніх народаў, моўныя, літаратурныя, культурныя, навукова-адукацыйныя ды іншыя сувязі паміж краінамі. Пачыналася ўсё з сустрэч выкладчыкаў Гродзенскага і Беластоцкага ўніверсітэтаў, цяпер гэта салідныя канферэнцыі. Узрасла й цікавасць да іх з беларускага боку. На гэты раз у Беласток прыехалі навукоўцы з Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, інстытутаў гісторыі ды падрыхтоўкі навуковых кадраў НАН Беларусі. Былі выкладчыкі, аспіранты з розных універсітэтаў Мінска, Гродна, Брэста, Віцебска. У рабоце канферэнцыі паўдзельнічаў консул Беларусі ў Бе-

леленькую дзяўчынку, а яна гладзіць яго валасы. Мірная карціна такая на фоне вайны... А падобныя цудоўныя і простыя рэчы вельмі лёгка страціць. Мір ствараецца вельмі доўга, а руйнуецца імгненна”.

Сёння Мінск часта называюць пляцоўкай міру. Тут неаднойчы праходзілі перамовы па ўрэгуляванні канфлікту паміж Расіяй і Украінай. Міратворцам называе Майкл Маргуліс Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнку. Фонд “Духоўная дыпламатыя” таксама прыкладае

Удзельнікаў канферэнцыі вітае Базыль Сегень

жывуць у Беларусі, веданне і разуменне гісторыі — справа вельмі важная. Таму заўсёды чакаем ад дакладчыкаў канферэнцыі новых фактаў і адкрыццяў”. Аднаму з арганізатараў канферэнцыі, намесніку старшыні БГКТ у Польшчы Базылю Сегеню найбольш цікавымі падаліся даклады пра развіццё мовы на Беласточчыне: “Моўныя пытанні для мяне заўсёды вельмі важныя. Землі, на якіх нам лёсам наканавана жыць, — выключ-

ныя. І гэта вялікае шчасце, бо тут сутыкаюцца і моўныя, і культурныя, і цывілізацыйныя стыхіі: сапраўдны рай для даследчыкаў”. Па выніках XXIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі “Шлях да ўзаемнасці” будзе выдадзены зборнік з усімі матэрыяламі — дакладамі па філалогіі, гісторыі, культуралогіі, эканоміцы, паліталогіі, этнаграфіі, турызме, што прагучалі пад час пасяджэнняў.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Пахне хлебам

Камароўка

Новую лаўку-пякарню, што з’явілася на вядомым мінскім рынку, адкрылі хлебапёкі з Таджыкістана

Іна Ганчаровіч

На знакамітай мінскай Камароўцы можна пакаштаваць стравы з розных нацыянальных кухняў. Там жа, калі хто жадае, і рэцэпты можна запісаць, больш даведацца пра звычаі, традыцыі розных народаў. Як вядома, Беларусь — краіна шматнацыянальная, і смакавая разнастайнасць для нас — не навіна. Скажам, у беларускай хлебнай гастронаміі цяпер, я б сказала, поўны касмапалітызм. На рынку напрыклад, прадаецца армянскі лаваш, грузінскі шоці, азербайджанскі чурэк, французкі багет, індыйскі пуры... А нядаўна з’явілася і Таджыцкая лаўка-пякарня.

Адразу відаць: маладыя хлопцы, што адкрылі яе, маюць жаданне развіваць традыцыі роднай нацыянальнай кухні ў Беларусі. “Мы прыехалі з Таджыкістана ў гэтым годзе, і нам тут спадабалася, — з бляскам у вачах распавядае Рустам. — Беларусь — краіна гасцінная і спакойная. Тут вельмі добразычлівыя людзі, якія не баяцца людзей іншай нацыянальнасці, веры. Мы вырашылі паспрабаваць сябе ў хлебапякарным бізнэсе, бо самі — прафесійныя пекары са стажам. А хлеб — гэта наша галоўная ежа. У мяне на радзіме з хлебам ядуць усё: ад плову да мантаў. Вось нам і хочацца самім не забываць

пра смак хлеба нашай краіны, даць магчымасць і беларусам яго есці”.

Хлебапякарны цэх — прама ў самой Камароўцы. Паназіраць, як там што робіцца, можна не адыходзячы ад прылаўка. Працуюць тры чалавекі, усё ў іх рухах акуратна і даклада. Адзін пекар уручную замешвае цеста, другі надае форму выпечцы і наносіць малюнак на сярэдзіну ляпёшкі, трэці з дапамогай адмысловай “падушкі” яе накідвае на сценкі гарачай печы-тандыра. Іх у пякарні дзве. “Гэта ўнікальныя печы: мы іх адмыслова замаўлялі ў Таджыкістане, — у перапынках між закладкамі ў печ аладак працягвае Рустам. — Каштуюць досыць дорага, бо робяць іх уручную з высакаякаснага натуральнага матэрыялу. Затое сапраўдныя, пышныя, аладкі, якія рабілі й нашы прабабулі, атрымліваюцца толькі ў такіх печах. Хлеб наш выпякаецца вельмі хутка, бо тэмпература ўсярэдзіне печы амаль 300 градусаў”.

Праз некалькі хвілін з такой жа лёгкасцю галоўны пекар вымае хлеб — з дапамогай спецыяльнага каўша. І як жа пахнуць гэтыя ляпёшкі! Пышныя, румяныя, з залацістай хрумсткай скарыначкай. Мне ж дасталася якраз тая, на якую ўпала вока. Цяпер галоўнае — не апячыся. Кажаце, есці гарачы хлеб шкодна? Але ж гэта не кожны дзень... Смак у самаробнай аладкі

чароўны, хоць, здаецца, сакрэтаў у рэцэптуры асаблівых няма: мука, вада, соль. “Сакрэт адзін: дасведчаны кухар, пабудаваны па ўсіх традыцыях тандыр і добрая мука, — усміхаецца Рустам, глядзячы, як я налягаю на гарачую ляпёшку. — Як бачыце, усе інгрэдыенты натуральныя, таму ад такога хлеба вашай фігуры шкоды не будзе”.

А як у іх з прыбыткам? Хлопцам пакуль складана штосьці сказаць: толькі пачынаюць. Але бачна, што прадукцыя прыйшлася даспадобы беларусам. Штодзень сотні тандырных аладак разыходзяцца, бо й каштуюць нядорага. Гарачы хлеб у Таджыцкай лаўцы-пякарні прадаецца па паўтара рублі, у канцы працоўнага дня цана памяншаецца на траціну. Гэта мне паведаміў “галоўны” па замешванні цеста. Хоць, казаў, такі хлеб можна захоўваць і трое сутак, і тыдзень — застаецца такім жа смачным.

Мы доўга яшчэ размаўлялі. Ад працавітых, усмешлівых хлопцаў я даведалася: дзе жывуць у Мінску, хто іх бацькі, якія ў іх сем’і, пагаварылі таксама пра звычаі, традыцыі, надвор’е, прыроду. І нават беларускіх дзяўчат... Яны былі настолькі адкрытыя і чыстыя, настолькі прасякнуты глыбіннай, прыроднай дабрывёй, хоць я была з імі практычна не знаёмая, што я раптам падумала: хлеб — гэта ж не

ІНА ГАНЧАРОВІЧ

Ляпёшкі, тандыр і хлебапёк з Камароўкі

толькі неабходны прадукт у нашым рацыёне. Гэта і сродак зносінаў паміж людзьмі, гэтка “смакавая дыпламатыя”, гэта ўнікальнае вынаходства, якое не прызнае межаў і моўных бар’ераў. Гэта заўсёды свят-

ло, гэта само жыццё... У шырокім яго разуменні. І дзякуючы такім “хлебным” хлопцам, якія прыезджаюць да нас з іншых краін, і далёкі, экзатычны свет становіцца для нас трохі бліжэйшым.

ДУША НАРОДНАЯ

Хто спявае, той шмат сяброў мае

Эла Оліна

Святочным галаканцэртам завяршылася рэспубліканская спеўная акцыя “Харавое веча”

Слаўныя традыцыі харавых спеваў яшчэ і ў эпоху інтэрнэта не зніклі — жывуць у розных месцах Беларусі. Пра тое сведчыць і нядаўняя рэспубліканская спеўная акцыя “Харавое веча”, якая завяршылася ў Мінску святочным галаканцэртам. Паглядзець-паслухаць было што: “Харавое веча” сабрала сёлета 78 прафесійных і аматарскіх калектываў, прыехалі моладзевыя й дзіцячыя хары навучальных устаноў з усёй Беларусі. Урачыстая і яркая падзея, безумоўна, запомніцца найперш самім спевкам-харыстам, яна ж прыцягнула ўвагу жыхароў і гасцей сталіцы.

У канцэртнай праграме гучалі песні на вершы Максіма Багдановіча, Адама Русака, Янкі Купалы. Як вядома, фестывалі народных спеваў карыстаюцца вялікай папулярнасцю ў Латвіі, Эстоніі: на іх збіраюцца тысячы людзей. Ці будзе развівацца

ЭЛА ОЛІНА

На гала-канцэрце “Харавога веча” каля Нацыянальнай бібліятэкі

такая традыцыя на Беларусі — пра тое мы запыталі ў Дзмітрыя Хлявіча, дырыжора Дзяржаўнай харавой капэлы імя Рыгора Шырмы. “Спадзяемся, што так і будзе, — адказаў ён. — Мы часта выезджаем з канцэртамі ў розныя гарады Беларусі, выступаем перад юначай аўдыторыяй. Вядома ж, імкнемся папулярызаваць музычныя творы, якія робяць гонар Беларусі, нашаму народу, прайшлі выпрабаванне часам. Ста-

раемся рабіць больш прывабнымі й класічныя творы”.

Сёлета, нагадаем, адзначае 80-годдзе Беларускай дзяржаўнай філармонія. Кіраўніцтва, іншыя таленавітыя людзі, што там працуюць, таксама шмат сіл укладваюць у тое, каб не сыходзілі ў нябыт харавыя традыцыі беларусаў, паспяхова здзяйсняліся цікавыя спеўныя праекты. Адзін з такіх светлых, адданных песні людзей — народны

артыст Беларусі, кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага аркестра імя Жыновіча Міхаіл Антонавіч Казінец.

Дыпламы, падзякі за папулярнасць нацыянальнай спеўнай спадчыны атрымалі ўдзельнікі “Харавога веча” з розных гарадоў. Сярод ушанаваных — хары “Скарбонка” з Гомеля, “Крынічка” з Салігорска, “Зараніца” са Светлагорска, творчыя калектывы “Крэда”, “Рэвіс”, “Добра-вест” і “Гаудэамус” з Мінска ды іншыя.

ТЭАТРАЛЬНЫ СЕЗОН

Гісторыя ў танцах

Рыгор Арэшка

У новым сезоне на сцэне Вялікага тэатра Беларусі ажываюць старонкі старажытных летапісаў Бацькаўшчыны

У 2006 годзе выйшла кніга п’ес Аляксея Дударова “Князь Вітаўт”. Падзеі драмы, што дала назву кнізе, маюць гістарычную аснову і адбываюцца напрыканцы XIV — пачатку XV стагоддзя ў Вялікім Княстве Літоўскім. Спектакль паводле п’есы быў пастаўлены Валерыем Раеўскім, з поспехам ішоў у Купалаўскім тэатры. А балет “Вітаўт” кампазітара Вячаслава Кавалёва, лібрэта якога напісаў Аляксей Дударэў, з’явіўся ў рэпертуары Вялікага тэатра Беларусі ў 2013-м і ўжо стаў своеасаблівай візітнай карткай беларускага балета.

Перад чарговым спектаклем, які праходзіў у Вялікім тэатры напрыканцы верасня, ладзілася і спецыяльная праграма. Настроіцца на твор, акунуцца ў атмасферу мінуўшчыны дапамагалі фальк-гурт HardWood і тэатр гістарычнага танца Soleil. У фэе тэатра гучалі дуды, барабаны, скрыпкі ды бузукі, можна было павучыцца сярэднявечным танцам.